†KLOSTER I SØBY

GJERN HERRED

Engang mellem 1371 og 1386 skænkede fru Helena, enke efter ridder Laurids Offesen Hvide, alt sit jordegods til opførelse og drift af et kloster for nonner af augustinerordenen, viet til *Vor Frue* og antagelig placeret i Søby sogn. Til sin død skulle fru Helena dog have fri rådighed over sine ejendomme.

Det må have voldt vanskeligheder at få projektet virkeliggjort. Klosteret var bestemt for 12 personer, men 1428 boede der kun én. Foranlediget bl.a. af reaktionen hos fru Helenas arvinger søgte og fik det nærliggende augustinerkloster i Tvilum (s. 3393) Århusbispens og pavens tilladelse til at nedlægge klosteret og overtage dets besiddelser. Stridigheder mellem arvingerne og klosteret i Tvilum fortsatte op i 1500rne.[1]

Ikke engang beliggenheden af det tilsyneladende kun påbegyndte klosterbyggeri kendes. Ingen omstændigheder støtter vel en antagelse af, at nonnerne skulle installeres på selve Søbygård. Hvad angår denne gård i tiden omkring 1400, må den utvivlsomt identificeres med det rektangulære og palisadekransede anlæg, der viste sig nordøst for de eksisterende bygninger ved de udgravninger, som 1875 foranstaltedes af greven på Frijsenborg.[2]

Pontoppidan nævner,[3] at da (en yngre version af) Søbygårds hovedbygning ved godsets indlemmelse i Skanderborg rytterdistrikt 1719 blev jævnet med jorden, indeholdt huset, som var udstyret med to tårne, et †*kapel*. Der vides intet nærmere om denne indretning.

[1] ActaPont. nr. 5785 og 1552, dateret 11. juli og 23. aug. 1428. Jfr. DaSaml. I, 1865-66, s. 50 og Herreklostrene, s. 132-33.

[2] Berlingske Tidende 22. sept. 1875. På planen af anlægget, der er gengivet i Danske Slotte og Herregaard. Ny Saml. III, 1946, s. 186, udmærker sig til— syneladende et dobbelthus. Jfr. Herredsbeskrivelse i NM I.

[3] DaAtlas, s. 504.

Redaktion 1991 ved Lars Bisgaard og Kjeld de Fine Licht.